

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Forum Competens Quæstionibus ex Universo Jure
selectis, atque ad praxin utilissimis illustratum, Seu
Tractatus Canonico-Civilis**

Friderich, Melchior

Ingolstadium, 1709

Caput III. De Causis Feudalibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61662)

gunt, aut sponsum ad implenda sponsalia, conjugatos ad cohabitandum &c. nullam cognitionem super causa Eccles. assumunt, sed supposito valore juramenti, matrimonij &c. solum executionem urgent. Cæterum hic solum dixi, quæ considerato Jure scripto probabiliora visa sunt; absit enim, ut contrariam opinionem multorum gravium DD. auctoritate roboratam, & praxim multorum Tribunalium eadem opinione nixam, condemnem, aut tutò praticari posse negem.

CAPUT III.

De Causis Feudalibus.

§. I.

Quandonam de Causa Feudi cognoscat Feudi Dominus.

SUMMARIUM.

683. *Causas Feudales decidunt vel Feudi Dominus, vel Pares Curia, vel Judex Ordinarius, vel Arbitri.*
684. *Inter Vasallos super Feudo litigantes competens Judex est Feudi Dominus.*
685. *Tametsi hic sit privatus & non nobilis.*
686. *Explicantur Jura in oppositum allata.*
687. *Certis in casibus Feudi Dominus non est Judex.*

683. Certum & speciale Forum habent Causæ Feudales, seu quæ super Feudo vertuntur. Et quidem pro diversitate litigantium, imò & caufarum, diversum Forum est. Est enim de Feudo lis aliquando inter Vasallos, aliquando inter Dominum & Vasallum, quandoque inter Dominum & Extraneum, quandoque inter Vasallum & Extraneum. Unde triplex est Judex, nempe vel Dominus Feudi controversi, vel Pares Curia, vel Ordinarius. Eas

U u u

decidit

decidit etiam Arbitræ: de quo tamen dissentiunt Feudistæ, ut mox dicetur.

684. De Judice controversiæ Feudalis inter convasallos ortæ dubium & incertum esse Jus Feudale dicit Hotomannus *de Feudis c. 42*. At certum est, Judicem tunc esse Feudi dominum. Ita enim statuitur *tit. 55. §. Insuper L. 2. Feud. præterea si inter duos (plurésve) vasallos de feudo sit controversia, Domini sit cognitio, & per eum controversia terminetur*. Idem traditur, aut potius supponitur *C. Ex transmissa 6. de Foro comp. & C. Caterum 5. de Judic.* Hinc si inter Duces, Marchiones, Comites Imperij contentio sit super feudo, competens Judex est Imperator. *Tit. 34. prin. L. 2. Feud. Tit. 18. prin. L. 1. Ordinat. Cameral. p. 2. tit. 7.* Et quamvis conclusum in Camera Imper. fuerit, jurisdictionem ejusdem in hujusmodi controversia ex præventionem fundari posse, eò quòd illa per modum contractûs ex Ordinatione Camere cum Cæsare concurrentem jurisdictionem habeat. *Gaill. lib. 1. observ. 29. n. 2.* id tamen intelligendum non est de Feudis Regalibus, qualia sunt, quæ modò enarravi. *Gaill. l. c. in fin. Matth. Stephani lib. 1. de jurisdic. c. 26. n. 11.*

685. Quemadmodum verò Imperator vel Rex inter suos Vasallos de Feudi controversia cognoscit: ita quilibet alius dominus competens Judex est inter suos Vasallos, juxta textus generales *cit. tit. 55. & cit. c. 5. ac 6.* Idemque dicendum est de eo, qui subvasallos habet, quos subinfeudavit: non enim Dominus primus seu Senior, sed Vasallus immediatus inter subvasallos Judex est. Neque opus est, ut dominus feudi habeat aliâs jurisdictionem: nam hanc acquirit hoc ipso, quòd rem suam in feudum concedit. Nec obest, tametsi sit homo plebejus. *Innocent in C. Verum de Foro comp. n. 1.* Panorm. ac alij, quos sequitur *Marta p. 4. de Jurisd. casu 89. n. 3.* Neque alij DD. vel leges feudales inter personas publicas & privatas, inter nobiles & plebejos, distinguunt. Et quidem in causa feudali dominus feudi est competens Judex, tametsi agatur solum de parte feudi, & non tantum, si aga-

si agatur super proprietate, sed etiam, si super possessione, ut dixi supra n. 291.

686. Assertioni isti non obstat textus *tit. 46. v. Et responsum scio L. 2. Feud.* ubi controversia, quæ est inter vassallos, decidi iubetur per Pares Curia. Nam sermo ibi est de controversia ipsum dominum concernente: tunc enim absque dubio recurrendum est ad Pares Curia, sicut quando inter vassallum & Dominum lis est: ne iste jus sibi ipsi dicat. Verba *tit. 34. prim. L. 2. Feud. si inter Valvasores coram Paribus Curia*, intelligenda sunt de casu, quo major valvasor & valvasor minor, atque ita dominus & vassallus de feudo litigant. Tunc verò nemo dubitat, ad eos esse Pares Curia ob allatam modò rationem. Idem respondendum est ad textum *tit. 18. prim. v. si verò L. 1. Feud.* Quando demum dicitur *tit. 15. §. Illud tamen sciendum L. 2. Feud.* quòd si de feudo inter duos sit controversia, alterum ab altero invitum trahi ad dominum non posse, intelligi id debet cum Bocero *de Jurisdic. c. 3. n. 70.* de vocatione in curiam domini propria auctoritate vassalli, & non à domino: vel cum Duareno *tr. de Feud. c. 20. n. 4.* de casu, quo suspectus est dominus: vel cum Alvaroto *in cit. tit. 15. n. 1.* de casu, quo dominus partem feudi, quod ad se morte vassalli reversum putabat, sibi retinuit, partem verò alij in feudum dedit: vel cum Rosenthal *in Synopsi Jur. Feud. c. 12. concl. 33.* ac alijs de casu, quo dubia est jurisdictio Domini & Parium: vel denique cum Mozzio, Vultejo, ac alijs dicendum est, correctum esse illum textum *tit. 15. per textum tit. 55. L. 2. Feud.*

687. Doctrina modò tradita non uno modo limitanda est. Nam non cognoscit dominus, sed Judex Ordinarius, si unus vassallorum litigantium se talem esse negat, & dominum feudi non agnoscit, ut dixi n. 297. II. Si actio ab uno vassallo contra alterum intentata est personalis, & non super jure feudali, licet circa rem feudalem agatur, ut pigneratitiâ, depositi &c. juxta dicta n. 295. aut si agatur solum de servitute. Quia etsi tunc litigent va-

U u u 2

falli,

falli, non tamen litigant quâ tales. III. Si dominus vasallo ex rationabili causa est suspectus, ut dictum est *n. 298*. Cujusmodi causam Rosenthal aliique contra Borcholtum ac Bocerum esse dicunt, si dominus invitus & jure adactus debuit investire vasallum: eò quòd tunc malè affectus erga vasallum esse, & quia iniquus fuit in uno, etiam in altero injustus futurus præsumatur. IV. Si dominus non facit suum officium, id est, vel ex malitia vel ex desidia differat procedere, aliâve injustitiam cognoscendo aut judicando committat. Quia tunc ad domini Superiorem recurrendum est, vel, si actor malit, poterit sequi forum Rei, ejusque Ordinarium Judicem adire. *C. Ex transmissa 6. de Foro comp. Ordinat. Camer. Imper. p. 2. tit. 1. §. Es sollen auch. ac communis DD.* Unde ex eo, quòd *cit. C. 6.* causa dicitur pertinere ad Ordinarium Clerici Judicem, si dominus feudi laicus justitiam non administrat, Rittershusius apud Haunold. *tom. 3. de Just. tr. 9. n. 953.* gratis & iniquè cavillatus est Pontifices, dicendo, quòd in primitiva Ecclesia & antequam tantopere crevissent & supra alios se extulissent, hæc res prorsus inaudita fuerit. Si enim vasallus laicus non obtentâ à domino feudi justitiâ Judicem ordinarium rei adire potest, quidni, si reus est Clericus (de quo solo casu loquitur textus *cit. C. 6.*) adeundus sit ipsius Judex Ordinarius, qui est Prælatus Ecclesiasticus? Quòd in primitiva Ecclesia nihil circa feudum vel statutum vel usitatum fuit, mirum non est: quia Leges feudales tunc nondum erant, nec etiam usus feudorum, nisi forsan inter Germanos aliòsque populos Septentrionales: quod ignorare non debuit Rittershusius. V. Si causa feudalis aliquo modo contingat interesse domini, v. g. quia tenebitur de evictione. Tunc enim, cum ipse non possit esse Judex in propria causa, judicabunt Pares Curia. *tit. 46. lib. 2. feud.* Si non dentur Pares Curia, aut testes in causa esse debeant, Ordinarius Rei Judex.

§. II.

Quando de Causa Feudi cognoscant Pares Curia,
vel Ordinarius.

SUMMARIUM.

688. Pares Curia sunt Vasalli, qui in eodem territorio degunt.
689. Decidunt controversias inter Dominum Feudi & Vasallum super Feudo ortas.
690. Tametsi Feudi Dominus sit Imperator, aut Rex.
691. Non judicant, si Feudum sit solum promissum & nondum collatum.
692. Et juxta communem DD. neque si lis est super Investitura, quae à Vasallo negatur.
693. Dominus Feudi Clericus juxta multos DD. litigat coram Paribus etiam laicis.
694. Coram Paribus intentatur non solum condictio ex Lege, sed aliae quoque actiones.
695. Sunt Judices etiam in Possessorio.
696. Debent esse jurati, saltem juramento Fidelitatis in Investitura praestito.
697. Non sunt necessariò omnes vocandi ad litis decisionem.
698. Cogi ad iudicandum possunt.
699. Delegandae iurisdictionis potestatem habent.
700. De dubio, ad Dominum an ad ipsos spectet causae cognitio, simul cognoscunt cum Domino.
701. In causa non feudali non datur coram ipsis reconventio: nec coram Domino, nisi hic aliunde habeat iurisdictionem in causis non feudalibus.
702. Enarrantur casus, in quibus nec Dominus nec Pares super Feudo pronuntiant, sed Judex Ordinarius.
703. Arbitri assumi possunt à Domino Feudi & Vasallo litigantibus tam ad eligendos Pares Curia, quàm ad decidendam causam.

704. *Vasalli quoque inter se litigantes compromittere in arbitros possunt, si non sit periculum præjudicij Domino inferendi.*

688. Pares Curiaë sive Curtis sunt Convasalli ejusdem Domini eodem in territorio degentes. In diversis territorijs seu districtibus si habitant vasalli, inter se Pares Curiaë non sunt, licet sint ejusdem domini vasalli. Wesenbec. *tr. de Feud. c. 17. n. 3.* Rosenthal. *c. 12. concl. 23.* Bocer. *de Jurisdic. c. 3. n. 56.* Myrsing. *cent. 4. obser. 89. n. 14.* ubi addit, territorium hîc crasse (id est, in sensu latiore) accipi oportere, nimirum pro universitate conditionis, quæ specialem habet titulum, ac unius justam administrationem respicit. Itaque si Princeps plura habeat territoria seu ditiones, & in qualibet Beneficiarios seu Vasallos, rectè quidem omnes dicuntur ejusdem Principis Vasalli: non tamen omnes erunt Pares Curiaë, sed solùm hi, qui in territorio litigiosi feudi beneficium habent. Necessarium tamen non est, quod volebant Innocent. Panor. Joan. Andr. Bald. ac alij, ut Pares Curiaë ab eodem domino habeant feuda ejusdem qualitatis & dignitatis: quia Pares Curiaë dicuntur *tit. 26. prin. lib. 1. Feud. qui ab eodem domino feuda tenent.* Nec ullibi requiritur, ut sint pares gradu & dignitate. Neque pares dicuntur inde, quòd pares sint feudi qualitate; sed quòd pariter sint vasalli ejusdem Domini, seu eundem Dominum & Judicem habeant.

689. Habent Pares potestatem cognoscendi & decidendi controversias inter dominum feudi & vasallum super feudo ortas. *tit. 10. lib. 1. Feud. tit. 22. & 39. lib. 2. ac cit. tit. 55. prope finem.* Quòd si dominus feudi alios vasallos non habeat, vel isti sint suspecti, vel ipsorum intersit, uni potiùs litigantium quàm alteri causam adjudicari, vel testes in causa esse debeant, vel justitiam non administrent, vel vasallus contendens cum domino se vasallum esse neget, adeundus est Judex Ordinarius Rei, aut Arbitri eligendi, ut patet ex dictis *n. 297. & seq. ac n. 687.*

690. Excipit hîc Mart. Laudens. *tr. de Feud. ad tit. 18. L. 2. Feud.*

Feud. Imperatorem, negatque de hujus controversia cum vasallo posse cognoscere Pares Curiae, eò quòd præsumatur summus Princeps justè judicaturus etiam in propria causa. Quam exceptionem defendere conatur Rittershusius factò Henrici VII. Imper. Robertum Siciliae Regem vasallum, tanquam rebellem propria auctoritate dampnantis, ut refertur *Clem. Pastoralis de sent. & re jud.* Addit item Auctor: *sed Papa Clemens V. sententiam illam Imperatoris rescidit, justis, ut videri vult, de causis: sed nullam declaravit.* Verùm qui Clementinam illam legerit, videbit Rittershusij vel calumniam, vel oscitantiam in legendo, & temeritatem in damnando, quod perfunctoriè & non totum legit. Cæterùm exceptionem illam benè rejiciunt Mynsing. *cent. 4. obser. 89. n. 2. & 3.* Rosenthak. *de Feud. cap. 12. concl. 16.* Vultejus *L. 2. de Feud. c. 2. n. 23.* cum Bald. Alvarot. Afflict. Curt. Jun. ac communi aliorum. Eo ipso enim quòd Imperator vel Rex feudum concedit inferioribus, sponte se subjicit Parium jurisdictioni, cum contrahentes Legum auctoritati se conformare censeantur, & Princeps non ignoret, Feudorum lege Paribus Curiae jurisdictionem in Dominum & Vasallum litigantes tribui. Potest autem major vel par minoris aut paris jurisdictioni se subijcere. *L. 13. §. Tempestivum ff. ad SC. Trebell.*

691. Aliæ quædam exque graviores circa hanc Parium jurisdictionem quæstiones supersunt. Dubitatur I. An eam habeant, si lis sit solum super promissione Feudi. Negandum est cum Parnorm. in *C. Cæterum de Judic.* Mozz. *tr. de Feud. c. de natural. Feud. n. 113.* Vultejo *l. c. n. 32.* Bocer. *de Jurisdic. c. 3. n. 58. arg. text. tit. 20. §. Item dicit, & tit. 39. §. si inter lib. 2. Feud.* Ratio est: quia is, cui promissio solum de feudo facta est, nondum habet feudum, cum hoc accipiat solum per investituram, ac idcirco ante hanc vasallus non est. At Pares Curiae solum judicant inter dominum & eum, qui vasallus est.

692. Dubitatur II. An Pares Curiae sint Judices inter dominum & vasallum, si de ipsa investitura lis est. Negat cum Innocent.

cent. Imola, Decio, ac communi DD. Mynsing. *cent. 1. obser. 99. n. 4.* eò quòd jurisdictio Parium cesset, si de vasallo non constat. Affirmat Schrader. *p. 10. de Feud. sect. 4. à n. 164.* approbante Bocero *l. c. n. 62.* & allegante textum *tit. 39. §. si inter L. 2. Feud.* ubi supponi videtur, ventilandam hanc controversiam esse coram Paribus Curiaë, præcipuè si prima & ultima verba *cit. §. si inter* considerentur. Quæ posterior opinio est multum probabilis: nam cum Pares facilius, quam alij, judicare possint, utrùm facta sit Investitura, eò quòd ista coram Paribus Curiaë fieri debeat, juxta *tit. 2. §. 1. tit. 3. & tit. 4. §. 1. & §. Item si vasallus tit. 26. §. Testes verò L. 1. Feud. tit. 2. prin. tit. 16. prin. tit. 20. prin. L. 2. Feud.* expedit, cognitionem in hujusmodi dubio penes ipsos esse. Accedit, quòd Judex cognoscere potest, an sua sit jurisdictio, ut dictum est supra *n. 18.* exceptis casibus *n. 21.* recensitis, quos inter non est iste, de quo hic agitur. Neque aliunde satis constat, ad fundandam Parium jurisditionem requiri, ut constet, hunc esse Vasallum. Et quamvis Dominus Feudi judicare nequeat inter Vasallos, quorum unus talem se esse inficiatur, ut dixi *n. 297.* hoc tamen inde provenit, quia judicando in tali dubio, judicaret in propria causa, eo ipso dum pronuntiando ipsum esse vasallum, rem esse feudalem & suam esse ac servitia feudalia sibi deberi pronuntiaret. Quæ ratio cessat in Paribus Curiaë, utpote quos ponimus ex sua sententia commodum non laturos.

693. Dubitatur III. An si dominus feudi est Clericus, v. g. Episcopus, Pares verò Curiaë laici, decisio causæ inter ipsum & vasallum motæ pertineat ad Pares laicos, tametsi Episcopus sit Reus. Affirmativa est communis inter Feudistas, & tenetur ab Innocent. *in C. verum 7. de Foro comp. n. 2.* ac Oliva *p. 3. de Foro Eccles. q. 29. n. 21.* atque ita decisum est *tit. 20. L. 2. Feudor.* Ratio dari potest: quia quod Jure feudali receptum est, non legitur reprobatum ab Ecclesia. Tametsi enim, ut supra non semel dixi, Clerici non sint subjecti jurisdictioni laicorum, imò ei se neque ultrò subijcere possint, nihilominus quia Ecclesia leges feudales

dales recepit quoad Clericum vasallum, ita ut voluerit hunc super feudo respondere coram laico feudi domino, ut dixi supra à n. 289. censendum est, voluisse eas observari etiam quoad Ecclesiasticum feudi dominum. Fatendum tamen est, inter utrumque casum esse disparitatem. Expedi enim Ecclesiæ bona à laicis in feudum habere, unde cum aliter habere non possit, quam illorum jurisdictionem agnoscendo, & sub hac conditione feuda concedantur Clericis, & Ecclesijs, mirum non est, quòd respondeant de feudo coram laicis. Quæ ratio, ut patet, non æquè procedit de Prælato Ecclesiastico feudum concedente. Præterea, quòd Clericus Vasallus coram laico de re ad laicum pertinente respondeat, absurdum non est: at indignum videtur & omnino alienum à Statu Clericalis dignitate, ut Prælati Ecclesiæ super re sua Ecclesiastica respondere teneatur coram laicis. Unde ex eo, quòd Ecclesia agnoscit jurisdictionem laicam quoad Clericum habentem feudum seculare, nequiquam sequitur, quòd illam etiam agnoscat quoad Prælatos feudum laicis concedentes.

694. Dubitatur IV. An penes Pares Curia sit jurisdictio, si de feudo alia actio moveatur inter dominum & vasallum, quam conditio ex lege seu moribus Feudorum. Hanc solùm conditionem coram Pariis admittunt Mynsing. cent. 1. obser. 99. n. 3. Schrader. l. c. sect. 6. n. 40. ac alij. A quorum tamen opinio ne recedendum puto cum Bocero l. c. n. 63. Nam dominus contra vasallum debita servitia non præstantem, experiri potest ad repetendum feudum conditione *causâ datâ causâ non secutâ. tit. 21. l. 1. Feud.* Quæ tamen, cum sit de feudi amissione, pertinet ad Pares Curia. *tit. 22. §. ult. L. 1. Feud.* Pariter rei vindicatio, quæ competit domino adversus vasallum ad repetendum feudum ob feloniam ipso jure amissum, in judicio Parium intentanda est. *tit. 22. L. 2. Feud.* Demum utilis vindicatio competit vasallo non tantum adversus extraneum, sed etiam ipsum dominum feudi possessorem. *tit. 8. §. Rei autem l. 2. Feud. junct. L. 1. in fin. ff. si ager vectig.* Quæ tamen actio apud solos Curia Pares institui potest.

tit. 2. §. si verò vasallus conqueritur. tit. 16. prin. tit. 20. prin. tit. 39. §. si inter, & tit. 55. §. penult. L. 2. Feud.

695. Dubitatur V. An si vasallus agat adversus dominum interdicto de feudi possessione, hæc controversia ad Parium cognitionem pertineat. Affirmantem communem sententiam quoad feudi dominum, quòd videlicet sit Judex competens non tantum in petitorio, sed etiam possessorio, amplexus sum supra *n. 291*. Cum igitur par sit ratio de Paribus Curia, idem modò de his statuendum est: cum limitationibus tamen positis *cit. n. 291. in fine*. Favet huic opinioni cum textus *tit. 22. §. si verò vasallus L. 2. Feud.* tum quòd idem Judex de proprietate & possessione cognoscit. *L. Nulli 10. C. de Judic. C. 1. de Sequest. possess. & fruct.* Non obstat, quòd possessio cum proprietate nihil commune habet. *L. 12. §. 1. de acquir. possess.* Sensus enim duntaxat est, quòd illa apud hunc, altera apud alium esse possit. *L. si quis vi 17. §. 1. ff. eod.*

696. Dubitatur VI. An Pares Curia debeant esse jurati. Non est dubitandum, posse dominum & vasallum litigantes consentire in non juratos, cum possint alijs, quàm Paribus, jurisdictionem prorogare. Ille tamen vasallus, qui fidelitatem domino non juravit, domino vel vasallo dissentiente pro Pari non est eligendus, ut dicitur *tit. 16. L. 2. Feud.* Solùm igitur quæstio est, an sufficiat juramentum Fidelitatis præstitum, vel an de novo præstare juramentum debeant de rectè judicando. Novo juramento adstringendos esse censent Præpositus ac alijs. Sufficere juramentum Fidelitatis in investitura præstitum, judicat cum Isernia ac alijs Mynsing. *cent. 4. obser. v. 89. n. 8. & 9.* eò quòd textus *§. penult. de prohib. feud. alien. per Frider.* loquatur solùm de Paribus sub debito Fidelitatis, non autem sub debito rectè judicandi juratis. Videtur consulenda consuetudo locorum, juxta quam in Germania ferè jurant vasalli, se administraturos justitiam & rectè judicaturos, ut testatur Zasius *in Epit. Feud. & Hart. Hartmanni L. 2. Pract. obser. tit. de Feud. obser. v. 23.*

697. Dubitatur VII. An omnes Pares ejusdem domini ad judicandum vocari debeant. Posse omnes vocari & judicare, si litigantes velint, nemini dubium est. Non dari obligationem vocandi omnes, sed aliquos tantum, ita ut si in electione dissentiant, prius dominus eligat, postea vasallus pari numero, quo elegit dominus, constat ex *tit. 16. L. 2. Feud.* Illud verò controversum est, quid agendum sit, si alteruter nolit eligere. Solius domini esse electionem facere, si vasallus diverticula quærens eligere nolit, ait cum Isernia multisque alijs Mynsing. *l. c. n. 10.* Idemque haud dubiè vicissim dicent de vasallo, nolente eligere domino. Cum verò super hoc nihil Jure proditum sit, & facultas eligendi non cogat ad eligendum, forsitan rectius cum Sonsbecio ac alijs dicetur, cognitionem causæ tunc pertinere ad omnes Pares Curia, qui commodè haberi possunt: eò quòd in omnes censeatur consentire, qui eligere certos non vult, aliquos tamen admittere tenetur. Porro consuetudinem, quâ solus dominus eligat, irrationabilem & iniquam esse, cum Zasius ait Gail. *L. 2. obser. 34.* & ita in Camera judicatum fuisse testatur: eò quòd hac ratione dominus quodammodo in causa propria Judex esset futurus, utpote eos electurus, à quibus sibi promitteret victoriam.

698. Dubitatur VIII. An Pares Curia, si renuant, cogi ad judicandum possint. Communior DD. contra Isern. Zasium ac alios non absque causa affirmat. Tum à paritate Tutorum, qui cogi ad tutelam possunt, quia est officium publicum. Tum quòd sunt Judices Ordinarij, quia habent à Lege jurisdictionem; Judex autem Ordinarius ad judicandum cogi potest; imò & Delegatus, si subditus est Delegantis. Tum quòd tacita de hoc conventio inter ipsos & dominum esse censeatur. Tum denique, quòd Vasalli promittunt, se velle justitiam facere domino: quamvis per hoc, ut putat Haunold. *tom. 3. de Justit. tr. 9. n. 961.* solum promittant, quòd velint in judicio comparere citati. Saltem in Germania, teste Zasio *p. 11. n. 20.* vasalli in suo juramento Fidelitatis promittunt, se in talibus causis judicaturos.

699. Dubitatur IX. An Pares Curiae suam jurisdictionem alteri delegare possint. Ratio dubitandi est: quia Arbitris id licitum non est, & Pares videntur esse instar Arbitrorum. Verum suppositâ communi DD. sententiâ, quòd Pares sint Judices Ordinarij, dicendum est, posse delegare: quia hoc concessum est Ordinario Judici, ut dixi suprâ n. 466. Delegatus tamen à Paribus subdelegare nequit: cùm hoc concessum duntaxat sit Delegato supremi Principis juxta n. 468.

700. Dubitatur X. Quis judicet in dubio, quo controvertitur, ad dominum an ad Pares Curiae causæ cognitio spectet. Respondeo cum Curt. Jun. Zas. Wesenbec. Vult. ac alijs, tunc Pares cum Domino cognoscere. Cùm enim jus cognoscendi vel ad hunc vel ad illos spectet, & Judex non tantùm Ordinarius, sed etiam Delegatus, cognoscere possit, num sua jurisdictio, juxta dicta n. 18. & 19. consequens est, quòd illi cognoscere de hoc possint. At quia tam de Domino quàm de Paribus est dubium, utriusque cognoscent. Ex quo rursum consequens esse videtur, quòd in dubio, an jurisdictio in aliqua causa pertineat vel ad Ordinarium, vel ad Dominum, vel ad Pares, hos omnes simul debere de tali dubio cognoscere.

701. Dubitatur XI. An Reus conventus coram Paribus Curiae possit coram iisdem reconvenire Actorem in causa extranea & ad Judicem Ordinarium spectante. Negandum est cum communi DD. ac universim suprâ n. 603. negavi reconventionem in causis feudilibus quoad causas non feudales. Ut adeò nec coram Domino vasallus vasallum in causa ad feudum non pertinente reconvenire possit, nisi is aliunde habeat jurisdictionem in causis non feudilibus. Quia potestas tam Domini quàm Parium Curiae limitata est ad causas feudales. Idem statui n. 456. de Prorogatione, eam videlicet locum non habere in causis feudilibus, nisi consentiat Dominus, seu licentiam det vasallis coram alio Judice litigandi.

702. Cùm modò paucis explicatum sit, quando Pares Curiae sint Judices in causis feudilibus: superest, ut etiam de Judice
Ordi-

Ordinario & Arbitris agatur; nam hos quoque in illis causis iudicium suum vel arbitrium quandoque interponere, annotavi supra n. 683. Et Ordinarius quidem Iudex in causa feudi competens est, quando super illo lis est vel Domino vel vasallo cum aliquo extraneo, seu eo, qui vasallus non est, aut certe talem se esse diffitetur. Cum enim Leges Feudales hactenus allegatae Domino jurisdictionem solum concedant, quando inter se contendunt Vasalli; & Paribus Curiae tunc solum, quando vasallus litigat cum Domino: consequens est, quod extra hos duos casus adiri alius Iudex debeat, ac proinde Rei Iudex Ordinarius. Praeterea Ordinarius Rei vel Vasalli vel Domini Iudex est competens in ijs casibus, quos enarravi n. 687. & n. 689. Solum aliqua controversia est de casu, quo Dominus litigans cum Vasallo non habet alios vasallos: nam non Ordinarium tunc adeundum, sed arbitros eligendos esse existimârunt nonnulli. Verum communis DD. Ordinario jurisdictionem rectè adjudicat: quia hic fundatam habet jurisdictionem, quamdiu Jura alteri Iudici eam in aliqua causa non tribuunt, uti tribuunt v. g. ratione rei sitae. Pariter jurisdictio competit Ordinario, quando duo vasalli litigant super feudo, quorum uterque dicit, feudum ad se spectare, & non ad alterum. Ita tradit communis DD. ac sumitur ex *tit. 15. §. Illud L. 2. Feud.* Ratio est: quia licet in tali casu quivis se dicat esse vasallum, simul tamen quivis negat, alterum esse vasallum. Quicumque ergo ipsorum vicerit, verificabitur, unum ex ipsis non esse vasallum, ac proinde cognitio non pertinet ad Dominum, utpote penes quem tunc solum est jurisdictio, quando vasalli inter se litigant. In dicto autem casu litigat vasallus cum non vasallo.

703. Quoad Arbitros consensu DD. receptum est, posse ipsos eligi à Domino & Vasallo litigantibus ad eligendos Pares Curiae. *arg. C. causam, C. in causis, C. cum dilecti, C. quia propter de Elect. C. si compromissarius eod. in 6. L. Item eorum 6. §. si decuriones ff. quod cujusque univers.* Pariter compromitti in Arbitros potest quoad ipsam causam inter Dominum & Vasallum litigiosam. Cum

partes communi consensu controversiam definiendam committere possint arbitris. *C. sanè 1. de Arbitr.* neque causa feudalis, quæ agitur inter Dominum & Vassallum, ullibi excepta sit, sicut excepta est Criminalis, Matrimonialis, de libertate hominis, de exemptione Ecclesiæ aut Monasterij. Neque obstat, quòd *tit. 18. L. 1. Feud. tit. 16. 20. 30. & 39. §. 1. lib. 2.* dicitur, iudicandi potestatem esse penes Pares Curia, si inter Dominum & Vassallum super feudo lis sit. Hinc enim solum sequitur, quòd illi jurisdictionem habeant, & adiri possint; non verò quòd adiri debeant, nec in arbitros compromitti possit. Sicut arbitri non excluduntur in alijs causis ex eo, quòd Jura ordinarium Rei Judicem adeundum esse dicunt.

704. Gravis tamen controversia est de ipsis vassallis inter se litigantibus, utrùm videlicet relicto Domini foro compromittere in Arbitros possint. Plurimi, quos refert Rosenthal *de Feud. c. 9. concl. 22. n. 4.* affirmant. Addunt tamen aliqui, hoc solum procedere tunc, quando de alio præjudicio Domini non agitur, quàm quòd fortè alium vassallum accipiat. Alij addunt, posse vassallum litigare coram Arbitro, nisi Dominus hoc intelligens prohibuerit. Negant demum absolutè complures: nisi consensus domini accedat. Quam opinionem communem dicit Socin. *Jun. vol. 1. consil. 77. n. 76.* & magis communem Clarus *L. 4. sent. §. Feudum q. 39.* Ego ex rationibus, quæ pro singulis opinionibus afferuntur, colligo, earum Auctores reipsâ non dissidere; sed asserere, uti asserendum esse iudico, quod tenent Clarus *cit. q. 39. in fin.* & Curt. *Jun. p. 4. de Feud. n. 99.* valere compromissum in arbitros, si non sit periculum alienationis & præjudicij Domino inferendi; secùs, si tale periculum subsit. Quemadmodum DD. idem tradunt de Transactione. Hinc cum eodem Claro & Curtio idem tenendum existimo de Arbitratore, seu illo, qui ex æquo & bono sine tela & ordine judicario litem componit: quamvis teste Claro *l. c. n. 1.* & Roland. à Valle *vol. 4. consil. 22. n. 1.* inter omnes DD. conveniat, non posse in Arbitra-

bitratorem compromittere. Nam ratio solùm datur, quòd Arbitramentum à Transactione nihil aut parùm differat. Cùm igitur Transactio circa feudum valeat, si non agitur de alienatione aliòve Domini præjudicio, consequens est, idem dicendum esse de Arbitramento.

CAPUT IV.

De Causis ad Camera Imperialem & Concilium Imper. Aulicum pertinentibus.

§. I.

Quinam ratione Personæ immediatè subsint Jurisdictioni Camera Imperialis.

SUMMARIUM.

705. Camera Imperialis Jurisdictio fundata est vel ratione Personæ, vel ratione Causæ.
706. Conveniuntur in illa Personæ Camerales.
707. Commissarijs Camera injuriam passis datur ibidem actio.
708. Nec non ejus Procuratoribus, Advocatis, & Executoribus, ratione salariorum & sumptuum.
709. Convenitur in Camera reus, qui domicilium habet sub jurisdictione litigiosâ inter Dominos immediatè subiectos Imperio.
710. In eadem conveniunt Status Imperij suos subditos.
711. Banniti & Proscripti, qui privilegium fori habuerunt, ibidem conveniuntur.
712. Nec non illi, qui ejusdem jurisdictioni sponte se subjiunt.
713. Ac Status Imperij frustra contra grassantes milites implorati. Item Circuli Imperij membra alterius Circuli ad se trahentes.
714. Denique omnes, qui Imperio immediatè sunt subiecti, nisi exemptione gaudeant vel de Jure Imperij, vel consuetudine, vel speciali privilegio.